

СТИЛIСТИЧНI ЗАСОБИ ЗОБРАЖЕННЯ ГОЛОВНОЇ ДУМКИ – ПОШУКУ МОРАЛЬНОГО IДЕАЛУ – В РОМАНI АНГЛIЙСЬКОЇ ПИСЬМЕННИЦI АЙРIС МЕРДОК "ХОРОШИЙ УЧЕнь"

Предметом статті є спроба аналізу стилістичних фігур та виразних засобів, до яких вдавалася англійська письменниця Айріс Мердок при зображенні головної думки – пошуку морального ідеалу в романі філософської тенденції "Хороший учень". Визначена основна тенденція стилю письма Айріс Мердок – вживання символів, ефект несподіванки. Актуальність роботи полягає у спробі вперше інтерпретувати роман філософської тенденції "Добрий Учень" Айріс Мердок. Перспективністю даної роботи є її подальше розширення та включення до дипломної роботи. Ключові поняття: стилістичні порівняння, алюзії, замовчування, внутрішній монолог.

Засновниця роману філософської тенденції в літературі Англії ХХ століття Айріс Мердок розглядала моральні, етичні проблеми сучасної людини, її помилкового, ілюзорного сприйняття реальності та духовного пошуку [1:239]. Філософ за освітою, Айріс Мердок основним вважала поняття добра [2:441]. Внутрішня дія роману "Хороший учень" розгортається саме навколо цього філософського поняття. Головний герой Едвард Белтрам ненавмисне стає причиною смерті свого друга Марка Уїлздена. Караючись муками сумління, Едвард шукає шляхи спокутувати свою провину та знайти прощення, підсвідомо прагнучи до морального ідеалу.

Ми виділили такі стилістичні засоби зображення ідеї духовного пошуку, до яких вдавалася Айріс Мердок в романі "Хороший учень" :

1) стилістичні фігури та виразні засоби:

а) стилістичні порівняння – дають яскраву характеристику внутрішньому стану героя :

"... and his guilt was a huge pain which blotted out ideas, and he lived in it like a fish at the bottom of a dark lake..." [3: 300];

б) внутрішній монолог – демонструє душевні переживання героя :

"... And suddenly he thought, there are people out there in a totally other world, people laughing and joking and kissing each other, men and pretty girls opening bottles of champagne..."

"... And I am dead too. Except of course that I'm not and am alive and suffering... I shall never be happy again because everything in the world will remind of Mark. And I shall always be wishing that I could undo the past, when so little needs doing to it in order to give me a happy life..." [3: 516, 549];

в) замовчування – пропонує читачеві доміслити думку героя:

"... 'You see,' said Stuart, 'things must be got right at the start-'

'You mean computers?'

'No, I mean thinking and morality-'

'You sound like a Jesuit, indoctrinate them when young-'

'... You can teach language and literature and how to use words so as to think. And you can teach moral values... and give them an idea of what goodness is, and how to love it- ' ...' [3: 558];

г) алюзії (біблійні, літературні) – підсилюють образне сприйняття читача та свідчать про високий рівень освіченості та культури головного героя:

"... Like Cain I have killed my brother whom I loved..."[3:12];

д) графічні засоби - виділення слова або словосполучення з метою спрямування уваги читача до ключових понять:

"... Edward suddenly remembered Mark Wilsden. How had he managed **completely to forget** his friend?..."

"... The urgent thing, the real thing, which was now his **duty**, was to find Brownie, to be **with** Brownie, to **immerse** himself in her presence as in a healing spring..."[3: 6, 507];

ж) поєднання в одній смисловій єдності різних стилістичних фігур та виразних засобів - конвергенція:

"... Stuart said let the fire burn. It has burned and burned and me with it, burning alive and screaming. Chin up, put it behind you, there's nothing deep, God isn't watching you, personal responsibility is a fiction...you're simply ill... you will recover, think of it as a spiritual journey... there is life after death... remorse must kill the self not teach it new lies, hope only for the truth, the soul must die to live. All right, all right, all right. But the awful fact was that he had not moved an inch... all journeying had been an illusion, he was back at the beginning, back with Mark, back in hell. I'm branded, he thought, I'm walled up, I'm crawling with cockroaches, I stink of misery and evil, I haven't any being left. it's all been scraped away. I'm a raw rotting wound...It was **all** magic, all those ideas people had...the spiritual journeys...It was all hallucination, everything that seemed good and ordinary and real. That wasn't for me..."[3:549].

У наведеній цитаті Айріс Мердок вдало поєднала непряму мову із стилістичним прийомом внутрішнього монологу, епітети ("a spiritual journey", "a raw rotting wound"), метафори ("... let the fire burn. It has burned and burned and me with it, burning alive and screaming.", "I'm crawling with cockroaches", etc.), повтор ("All right, all right, all right.", "back at the beginning, back with Mark, back in hell") та графічні засоби у єдине смислове ціле з метою зображення пригніченого стану героя.

2) ефект несподіванки багаторазово проявляє себе в сюжетному розвитку роману "Хороший учень". Наприклад, коли головний герой навмання відвідує спиритичний сеанс, де "голос" наказує йому знайти батька. І Едвард таки знаходить батька, який постає перед ним напівбожевільним в'язнем, але цілком випадково, в одній

із закритих кімнат замку Сігард. Або ж коли головний герой раптово закохується в сестру Марка, в смерті якого Едвард частково винен. Таким способом Айріс Мердок втілює ідею духовного пошуку героя;

3) **СИМВОЛИ** містять у собі контекстуальну імплікацію, яка дозволяє яскравіше збагнути психічний стан героя, його прагнення. Наприклад, образ мертвого метелика, який явився Едварду уві сні, символізує духовну спустошеність головного героя. А образ яхти із веселою та безтурботною ватагою відпочиваючих символізує щастя, недосяжне для Едварда.

Підсумовуючи, необхідно сказати про художню майстерність Айріс Мердок творчо вплітати різноманітні стилістичні засоби зображення (яскраві стилістичні фігури та виразні засоби, ефект несподіванки, символи) в захоплюючий сюжет роману з метою висвітлення проблеми пошуку добра, істинних моральних цінностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. V.V. Ivasheva. On the Threshold of the Twenty-First Century.– Moscow: Progress, 1978, p. 332
2. С.Д. Павличко. Лабіринти мислення: Інтелектуальний роман сучасної Великої Британії. – Київ: Наук.думка, 1992.- с. 547
3. Iris Murdoch. The Good Apprentice.– London: Vintage, 2000. – P. 561

Матеріал надійшов до редакції 1.04.2004 р.

Фаринюк О.В. Стилистические средства выражения главной мысли – поиска морального идеала – в романе английской писательницы Айрис Мердок "Хороший ученик".

Предметом статьи является попытка анализа стилистических фигур и выразительных средств, которые применяла английская писательница Айрис Мердок для изображения главной идеи – поиска нравственного идеала в романе философской тенденции " Хороший ученик". Определяется ведущая тенденция манеры письма Айрис Мэрдок: использование символов, эффект неожиданности. Актуальность работы состоит в попытке впервые интерпретировать роман философской тенденции "Хороший ученик" Айрис Мэрдок. Перспектива представленной работы состоит в ее дальнейшей разработке и включении в дипломную работу. Основные понятия: стилистическое сравнение, аллюзия, умолчание, внутренний монолог.

Farynyuk O.V. Stylistic Means of the Main Idea Presentation: the Search of the Moral Ideal in the Novel of the English Writer Iris Murdoch "The Good Apprentice".

The subject of the article is an attempt to analyze stylistic devices and expressive means that were applied by an English writer Iris Murdoch to delineate the main idea – the search for a moral ideal in the novel of the philosophic tendency " The Good Apprentice". The main tendency of Iris Murdoch's manner of writing is defined: the usage of symbols, unexpected turns. The topicality of the work lies in an attempt to interpret for the first time the novel of the philosophic tendency "The Good Apprentice" by Iris Murdoch. The perspective of the given work is in its enlargement and further contribution to the diploma paper. The key concepts are simile, allusion, Break-in-the-Narrative, Represented Speech.